

Hẻm chùa

Tiếng chuông chùa vang rền khiến gã thức giấc. Gã uể oải ngồi dậy, lòng hơi bực. Cũng không trách ai làm ồn được, đã sáng bánh mắt rồi. Chỉ do gã mới về Việt Nam chưa quen giờ, nên vẫn thức sáng đêm và dậy trễ. Mà chẳng lẽ lại trách mấy ông sư, bà ni? Chỉ tại gã, không hiểu sao lại chui vào cái hẻm chùa này. Đi mướn xe ở khu Tây ba-lô, nhà trọ không chỗ đậu, buổi tối phải đem gửi trong cái hẻm này. Nhân tiện, gã ghé tiệm cơm Bò Đê Duyên trong hẻm. Bên cạnh tiệm này, có một tiệm khác cũng ghi bảng "The Original Bò Đê Duyên". Chắc là gã có duyên bò đê. Trong tiệm có dán bảng quảng cáo cho mướn phòng trên lầu, rẻ hơn căn nhà trọ của gã vài đồng, con hẻm lại có vẻ dễ thương, giống như cái xóm mà gã từng ở khi xưa, khác với những khách sạn mặt đường lúc nào cũng đầy nghẹt khách du lịch. Ở tầng trên lầu giá 8 đô một ngày, lúc đói mò xuống dưới ăn cũng tiện. Đồi diện lại có cái chùa, nên ngày nào cũng được nghe tiếng chuông. Có khi cảm thấy tâm hồn yên tịnh, nhưng lúc đang ngủ say bị đánh thức cũng hơi bực. Gã nhớ thuở nhỏ có đọc một công án thiền...

Khách vào chùa hỏi thiền sư: "Có người nuôi con chuột trong cái chai. Ngày tháng trôi qua, con chuột lớn dần. Về sau chuột lớn quá không chui ra khỏi chai được, vậy làm cách nào lấy con chuột ra?"

Thiền sư ngồi yên lặng, bỗng chọt vỗ tay: "A!"

Khách mừng rỡ: "Dạ!"

Thiền sư nói: "Thấy chưa, con chuột ra rồi!"

Câu chuyện đọc thời nhỏ khiến gã nghĩ mãi chẳng hiểu ra, mơ ước "giải" cả cuốn công án để mau thành Phật từ từ tiêu tan theo mây khói. Giờ thì gã chẳng "care", đã biết bao chuyện vật đổi sao dời, ai "wỏn" mà ngồi ngâm nga mấy cái công án!

Mỗi tối gã gửi chiếc xe mướn bên nhà đồi diện. Gửi được chừng một tuần, cậu con ông chủ nhà xe hỏi:

-Chú có chỗ ở chưa?

Lạ nhỉ, rõ ràng là nó thấy gã đang ở trên lầu tiệm cơm đồi diện. Gã nói:

- Có rồi! Sao?

Nó vào đề ngay:

- Nhà con có dư cái phòng.

Hôm trước gã mới nói chuyện với hai thằng Tây ba lô. Gã khoe mướn phòng trên lầu tiệm cơm rẻ hơn ở khách sạn, chỉ có 8 đô một ngày. Hai thằng cười hô-hồ, nói tụi nó đang ở nhà trọ, giá 5 đô mà lại có cable ti-vi, chia ra mỗi thằng 2 đô rưỡi. Gã nghe mà tức anh ách. Sao mấy thằng Tây con này không biết tiếng mà lại giỏi hơn mình. Gã hỏi thăm, vậy là tụi nó chỉ cho gã đủ cách trả giá: không bao giờ trả đúng giá, lúc nào cũng phải trả ít nhất là một nửa, phải đi dò giá nhiều nơi, không bao giờ chịu giá lần đầu tiên, phải bỏ đi, trở lại, vân vân và vân vân... Nó còn hướng dẫn gã cách mua vé xe bus chỉ có 20 đô, đi từ Bắc vào Nam, muốn ngừng đâu thì ngừng. Đến chỗ nào, đi đâu để mướn xe đi chơi... Rồi lại đón xe bus đi tiếp vào nam, cả chuyến chỉ có 20 đô. Thiền sư mấy thằng Tây ba-lô này, sao mà khôn quá! Tụi nó còn hướng dẫn gã mua sách đọc, để biết cách trả giá và du lịch!!

Vậy, nên gã nghe thằng con ông chủ nhà xe nói xong là hỏi liền:

- Bao nhiêu tiền một ngày?

- Mỗi ngày 50 ngàn. Còn chú ở nguyên tháng thì một triệu.

Gã nhẩm tính, 50 nhân 0.7, mỗi ngày 50 ngàn là cỡ 3 đô rưỡi. Một triệu một tháng, nhân cho 0.7, là 70 đô, vị chi mỗi ngày chỉ có hơn 2 đô. Gã nghe khoái quá, ù liền, quên luôn cái vụ phải trả giá một nửa:

- Phòng có máy lạnh không?

- Dạ có máy lạnh. Phòng tắm riêng, có nước nóng nước lạnh.

Gã móc tiền ra trả trước liền một tháng, sợ để lâu mất chỗ. Ở nhà bà con miễn phí, nhưng không có phòng riêng, trời nóng đồ lửa không có máy lạnh, đi cầu ngồi chồm hổm. Thấy nhà cửa bê bối quá, lại bỏ tiền ra sửa sang, mua đồ đạc, vị chi mỗi tháng có thể hơn... chục triệu!

Vậy là gã dọn qua cách tiệm cơm mấy căn, trong một căn nhà có sáu, bảy hộ. Ở vài ngày gã mới biết phòng này nói chuyện là phòng khác nghe rõ mồn một. Mặc kệ, gã đi suốt ngày, có khi cả tuần mới về, mà cuộc đời gã cũng chẳng có chuyện gì bí mật. Chỉ đôi khi người láng giềng nói chuyện lớn khiến gã khó ngủ, nhưng cái giá quá rẻ, cũng đáng đồng tiền. Gã không còn ăn ở tiệm cũ, dù có lẽ họ cũng không "mind" nếu gã tiếp tục ăn. Ai đời bỏ cái phòng trên lầu, đi mượn phòng cạnh bên mà cứ vác mặt vào tiệm thì kỳ quá! Lười biếng, gã mò qua căn tiệm Original Bò Đê Duyên sát bên cái tiệm cũ. Vậy là bà chủ tiệm trước mắt khách mượn nhà, mắt luôn khách ăn tiệm. Thỉnh thoảng bà bắt gặp gã ngồi trong cái tiệm cạnh bên, cũng mang tên Bò Đê Duyên. Bà ném cho gã một cái nhìn cay cú. Cô con bà chủ cũng bước sang nhìn gã có vẻ trách móc. Gã làm lơ như không thấy. Cô em cũng dễ thương, người bắc Hà Nội. Nhưng gã chẳng có tình ý gì, chỉ "care" về thức ăn, chỗ ở, tiệm lại đóng quá sớm, mới... 11 giờ khuya đã khóa trái cửa. Gã lại hay đi ăn chơi đêm vì không ngủ được. Thôi xin chào cô em!

Ngồi bên tiệm mới, gã mới từ từ hiểu chuyện. Thì ra khi trước có một bà sư cô đến mượn bên dưới lầu căn tiệm cũ mở quán chay. Gia đình bà chủ người Hà Nội, được chánh phủ cấp cho cái nhà lầu, cho mượn lại bên dưới. Bà rất vui vẻ, niềm nở. Thấy đất khách ngoại quốc bà hay xuống ăn và hỏi cách nấu đồ chay. Hết hợp đồng, bà chủ đá bà sư cô ra đường, căng bảng "Bò Đê Duyên", bán cơm chay cho khách ngoại quốc. A! Thì ra là vậy! Bà sư cô nổi giận. Dù là nhà tu nhưng cũng có khi giận. Cả đám đệ tử cũng nổi giận, cùng nhau mượn căn bên cạnh, đề bảng "Original Bò Đê Duyên", bán tiếp. Bà sư cô đã đi du học, nhưng mấy người đệ tử vẫn tiếp tục. Vậy là có hai tiệm Bò Đê Duyên cạnh tranh với nhau. Nhiều người cứ đi bên này lộn qua bên kia, vậy cho vui!

Gã cũng mò đi thăm cô bạn gái thời xưa. Cô học 12C Gia Long, gã lớp 12B Petrus Ký, hai người đã là bạn từ những năm tiểu học. Gã thường ghé Gia Long đón cô ra học, ăn chè đậu, bò bía, thỉnh thoảng cùng đi bộ về qua Bà Huyện Thanh Quan, xuyên qua Hồ Xuân Hương, ra Phan Đình Phùng, trên những hè phố ngợp bóng cây, ẩn hiện trên mặt đường những chùm sao nắng. Những lúc gã học thi, ngồi trong tiệm sách nóng đồ lửa, mồ hôi nhễ nhại, cô đạp xe đạp mini qua đưa cho gã bao ny-lông chè đậu trắng. Ngày 30 Tết gã đưa cô đi chùa hái lộc, đi Thảo Cầm viên. Cuộc tình thơ mộng đẹp như tuổi học trò. Đùng một cái, gã lên tàu. Cô bạn ở lại, and the rest is history...

20 năm sau gặp lại, cô đã lấy chồng, là con một ông lớn. Chồng cô có việc tốt, tối nào cũng đi bia ôm, tiệc tùng với bạn bè trong sở. Một lần cô than phiền, anh chồng nổi nóng đập ly vào đầu cô chảy máu. Từ đó cô không nói nữa. Gặp gã cô than thở. Gã thờ dài, khuyên cô nên an phận. Nói gì bây giờ. Chim vào lồng biết thờ nào ra!

Mỗi sáng gã ngồi trầm ngâm uống cà phê. Đám trẻ con đánh giày bu lại. Chỉ một đứa được đánh giày, làm sao cho ba bốn đứa đánh một lúc được. Vậy là gã mời ăn. Đứa nào

cũng sà vào ăn. Sáng nào cũng có mấy chị gánh hàng rong mời gã "mua dùm" măng cụt, trái cây... Mua của một chị thì mấy chị kia phân bì. Vậy là gã "mua dùm" mỗi người một ký, mời mấy đứa đánh giày ăn cho hết. Mấy đứa nhỏ bán sách dạo cũng ghé tới. Mỗi đứa khiêng một chồng sách cao hơn đầu, nặng hơn trọng lượng của chính nó. Một cô gái có vẻ lớn tuổi hơn hết trong đám mời gã mua. Gã lắc đầu. Một đứa con gái nhỏ lại mời. Nhìn nó có lẽ không hơn 13, 14 tuổi. Gã mua một cuốn. Cô kia phàn nàn:

- Con mời sao chú không mua. Mà sao chú mua của nó!

Ái chà! Về Việt nam lúc nào cũng nghe mấy câu này. Chẳng lẽ lại nói gã thấy tội nghiệp con nhỏ hơn. Gã bấm bụng mua thêm của cô một cuốn. Cô ta cười nhe hàm răng trắng.

Gã bỗng nhiên nghĩ ra điều gì:

- Hồi trước em bán thiệp phải không?

- Dạ!

Gã chợt nhận ra cô gái. Mười năm trước, cô ta còn trẻ, đi bán rong thiệp Tết, thiệp sinh nhật, thiệp hình ảnh Sài Gòn... trước khách sạn gã ở.

- Hồi đó không có răng phải không?

Cô gái cười bên lên, rờ mấy cái răng cửa:

- Dạ phải chú! Bây giờ trông răng rồi!

Gã nhăn mặt:

- Hồi đó kêu tui bằng anh, sao bây giờ kêu bằng chú, tui già vậy sao? Sao bây giờ ốm vậy?

Cô cười giả lả:

- Bây giờ em phải bán sách nuôi ba đứa con, cực quá anh ơi!

Thật ra gã chỉ hỏi cho có chuyện, hồi xưa cô cũng ốm nhom, lại thêm không có cái răng nào trước cửa:

- Chồng đâu?

Mặt cô thoáng buồn. Cô mở bao thuốc lấy ra một điều:

- Hai thằng chồng bỏ đi rồi. Em cũng không cần thằng nào. Một mình em nuôi con được rồi.

Nhìn cô chỉ khoảng 80 pound, còn chồng sách có lẽ cũng cỡ đó. Gã hỏi:

- Hồi đó đâu thấy hút thuốc?

- Buồn quá anh ơi, hút cho đỡ buồn.

Vậy là hầu như ngày nào cô và mấy đứa trẻ bán sách cũng ghé qua nói chuyện. Không mua sách mỗi ngày, gã mời ăn, mấy đứa đánh giày cũng nhập bọn. Ban đầu bà chủ tiệm có vẻ không thích lũ bán hàng rong nhếch nhác trong căn tiệm có khách ngoại quốc. Nhìn bộ dạng còn không ưa, nói chỉ phải bung thức ăn cho tụi nó. Nhưng sau thấy bán được, bà cũng vui lòng. Gã dặn bà đứa nào ăn cứ ghi sổ, mỗi ngày gã ghé trả tiền. Từ từ đám bán rong ghé ngày càng đông. Lúc đầu chỉ có mấy đứa nhỏ bán sách, đánh giày, về sau mấy đứa lớn cũng đến, có cả một anh chàng bán báo tiếng Anh cũng hay ghé xin đĩa com và ly cà phê, mấy đứa nhỏ gọi anh bằng chú. Hỏi ra, trước 75 anh ta đã xong trung học, giờ không có việc làm nên đi bán báo dạo. Báo mua thiếu trước, bán xong trả tiền sau. Có lần đang ngồi uống cà phê với gã, thấy một bà chạy xe tới, anh nói:

- Anh nói với con mẹ này anh là công an nhe!

Bà ta thấy anh bán báo, liền tắt xe lại:

- Sao? Mấy bữa nay bán được không?

Anh bán báo chỉ gã:

- Chưa bán được tờ nào. Đang ngồi uống cà phê với anh công an này.

Bà trên xe gạt đầu chào gã và phóng đi. Anh chàng bán báo nhìn gã cười khoái trá, nghe mấy cái răng sún:

- Tui còn thiếu tiền nó. Con mẹ này ăn cắp báo trên phi cơ bán cho tui. Nó nghe anh là công an chìm thành ra dzọt liền!

Uống xong ly cà phê, anh ta bỏ đi. Một chốc, lại một đũa lớn bán hàng gift ghé qua. Gã hỏi:

- Ăn gì không?

- Cám ơn anh, em còn no. Ăn ở nhà mới tới.

Gã hỏi:

- Nhà ở đâu?

- Ở quận tư anh.

- Đi bằng gì đến đây?

- Em đi xe ôm.

- Có gia đình gì không?

- Em có vợ hai con.

- Đi xe ôm hết bao nhiêu tiền?

- Mỗi cuộc đi 6 ngàn, về sáu ngàn.

Gã nhắm tính, rồi nhìn nó:

- Sao không mua cái xe đạp, đỡ tốn 12 ngàn mỗi ngày. Một tháng đỡ được 360 ngàn.

- Tiền đâu mà mua xe anh.

- Một cái xe bao nhiêu tiền?

- Xe mới chừng 6, 7 trăm ngàn. Xe cũ chừng bốn trăm cũng có.

- Sao không đi mượn tiền?

Nó nhìn gã một cách lạ lùng:

- Trời! Anh tưởng mượn là người ta đưa sao. Phải có máu mặt mới mượn tiền được chứ!

Cỡ như em ai thềm cho mượn.

Gã nhìn nó:

- Tôi cho mượn trước, khỏi trả tiền lời, chịu không? Nhưng đừng nói với ai.

Nó cười:

- Ai mà nói! Được vậy thì tốt quá.

Vậy là gã và nó đi bộ ra chợ Sài Gòn. Mua một cái xe đạp cũ, chưa tới 30 đô. Gã nhìn hai cái bánh xe ọp ẹp:

- Sao nhìn bánh xe xẹp quá vậy, chạy được không?

Nó leo lên xe, mặt sáng lên:

- Không sao anh, bơm được mà!

Mấy ngày sau, gặp gã ngoài đường, nó ôm chặt như người thân. Mỗi ngày nó đạp xe chở hàng từ nhà ra phố. Gửi xe mỗi ngày 2 ngàn, đỡ hơn trả tiền xe ôm 12 ngàn đi về. Vài bữa sau, cô bán sách ghé lại:

- Em nghe thằng bán gift kể chuyện. Em có chuyện muốn nhờ anh chút.

Gã nhăn mặt:

- Đã biểu nó đừng nói rồi! Chuyện gì?

- Con em vô học, ba đưa phải đóng tiền trường mỗi đũa một trăm rưỡi ngàn. Em đi mượn cũng được, nhưng mượn anh khỏi trả tiền lời.

Cô chưa kịp nói xong, mấy đũa nhỏ bán sách đã sà tới. Gã không trả lời. Cô ăn xong, đứng dậy bỏ đi. Gã giữ lại:

- Ngồi chơi chút!

Cô ngồi lại, yên lặng uống nước. Tụi nhỏ từ từ đi hết. Gã móc 450 ngàn lên đưa cho cô dưới bàn. Cô gạt đầu, đứng dậy bỏ đi.

Ngày nào gã và tụi nhỏ cũng tụ họp ăn uống nói chuyện vãn. Có đưa than cục. Cô gái bán sách kể:

- Em thấy ba đưa con em là sướng nhất. Không đưa nào phải đi bán rong. Em lo cho tụi nó đi học hết.

Gã nhìn cô, mặc dù chưa tới 100 pounds, người ốm như cây sậy, chồng sách mấy chục cuốn đè nặng trên xương hông, khiến cô đi vẹo qua một bên, nhưng gã trông cô thật hiền ngang hùng dũng, như con gà mẹ dương đôi cánh che chở bầy con. Ba đưa con đi học trường Hưng Đạo cũ. Trong thế giới bán sách của cô và đám trẻ nhỏ, ai cũng phải mượn tiền mua sách trước, bán xong trả lại sau. Hôm nào không trả đủ thì phải trả tiền lời. Có lần đang ngồi ăn, một bà chạy xe đạp tới la một đứa nhỏ:

- Sao mày không đi bán sách, cứ ngồi hoài?

Con nhỏ không nói gì, bà ta bỏ đi. Gã hỏi:

- Bà là ai vậy?

- Là dì của con.

- Sao bà hỏi dữ dzậy?

- Tại bà sợ con chơi, không đi bán, không có tiền trả tiền sách.

Một lúc sau, bà dì lại đạp xe tới:

- Sao mày còn ngồi đây, không đi bán đi mạy!

Con nhỏ phân bua:

- Con phải ăn, một chút mới đi.

Gã nói vô:

- Để nó ăn một chút mới có sức đi bán sách chứ!

Bà ta nhìn hẩn, định nói gì đó nhưng lại thôi, chạy ra trước cửa ngồi, thỉnh thoảng lại nhìn qua. Một lúc, bà ta trở lại bàn, nhìn gã:

- Anh cho em xin đĩa cơm.

Gã suýt bật cười, tưởng bà đến cự gã sao để cho con nhỏ ngồi chơi hoài. Bà kêu đĩa cơm, bê ra trước cửa. Một lúc sau, một bà mặc bộ đồ vest lịch sự đi qua đi lại, rồi bước vào quán. Bà nhìn quanh tìm kiếm, rồi bước đến bàn gã:

- Anh cho xin tô hủ tiếu tám ngàn.

Gã hơi bất ngờ, nhưng cũng gạt đầu. Bà lấy tô hủ tiếu bước ra ngồi với bà dì con nhỏ bán sách. Gã hỏi mấy đứa nhỏ:

- Ủa, bà đó là ai, sao ăn mặc lịch sự vậy?

Một đứa cười:

- Bà là bà giặc hơi, đám bóp đó chú...

Vài ngày sau gã lại đến thăm cô bạn Gia Long. Cô bắt đầu nói chuyện vui vẻ, cho biết cô sắp mở quán nhậu. Bố chồng về hưu, chồng cô không còn được trọng đãi trong sở. Cô xoay qua nhận đãi tiệc, mở ăn nhậu, Karaoke cho giới thực khách có máu mặt. Làm ăn khá, cô định mở quán nhậu hải sản, bán tôm cua sò hến, có mấy em ngồi tiếp rượu kiểu bia ôm. Cô nhìn hẩn:

- Anh rảnh ghé thăm quán. Sẽ cho một em đặc biệt tiếp đãi.

Gã nhìn cô bạn, định nói đùa "Có một em rất đặc biệt nhưng không dám mở miệng nhờ em tiếp" nhưng lại thôi. Gã cúi xuống, im lặng. Ở góc tường, một đàn kiến sắp hàng, từng con, từng con tha mồi về tổ.

Vài ngày sau, gã rời Sài Gòn. Trên phi cơ, gã ngủ dật dờ, mơ thấy con chuột thu nhỏ lại, chui trở vào cái chai.

Nguyễn-Đình